

Kołodziejczyk, Norbert / Halaba, Ryszard / Góra, Władysław

Calendarium Polski Ludowej 1944-1963 : cz. 1

Przegląd Historyczny 55/2, 275-301

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Calendarium Polski Ludowej 1944 — 1963*

(cz. I)

1944

Lipiec

- 21 — Pierwsze miasto polskie wyzwolone przez Armię Radziecką przy udziale I Armii Wojska Polskiego — Chełm, stało się siedzibą Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.
  - Krajowa Rada Narodowa — najwyższy organ władzy ustawodawczej i wykonawczej — wydała ustawę o utworzeniu PKWN, pierwszego rządu Polski Ludowej. Przewodniczącym PKWN i kierownikiem resortu spraw zagranicznych został Edward Osóbka-Morawski, zastępcami — Wanda Wasilewska i Andrzej Witos.
  - KRN wydała ustawę o przejęciu zwierzchnictwa nad Armią Polską w ZSRR i o połączeniu Armii Ludowej i Armii Polskiej utworzonej w ZSRR w jednolite Wojsko Polskie.
- 22 — Ogłoszony Manifest PKWN sformułował wytyczne polityki wewnętrznej i zagranicznej Polski Ludowej, w których zapowiedział przeprowadzenie podstawowych reform społeczno-ustrojowych, m. in. reformy rolnej.
  - Naczelnym dowódcą Wojska Polskiego został gen. Michał Żymierski-Rola, zastępcami gen. Zygmunt Berling i gen. Aleksander Zawadzki.
- 23 — Wyzwolenie Lublina.
  - W Chełmie ukazał się pierwszy numer dziennika „Rzeczpospolita”.
- 26 — W Moskwie między PKWN i rządem ZSRR podpisano porozumienie, dotyczące przekazywania przez wojskowe władze radzieckie organom państwa polskiego władzy administracyjnej na wyzwolonych terenach Polski.
- 27 — Wyzwolenie Białegostoku.
- 30 — Siedzibę PKWN przeniesiono do Lublina.

Sierpień

- 1 — Wybuch powstania w okupowanej Warszawie.
  - ZSRR uznał PKWN.
- 5 — W Lublinie odbyła się pierwsza po wyzwoleniu narada delegatów organizacji PPR z terenu ziem wyzwolonych; referat o sytuacji politycznej i zadaniach partii w dziedzinie budowy władzy ludowej wygłosił generalny sekretarz KC PPR Władysław Gomułka.
- 6—7 — W Moskwie odbyły się rozmowy między przedstawicielami PKWN i rządu emigracyjnego w Londynie w sprawie utworzenia jednolitego rządu w Polsce. Ze strony PKWN w rozmowach udział wzięli: Bolesław Bierut, Edward Osóbka-Morawski, Michał Żymierski-Rola, z ramienia rządu emigracyjnego — Stanisław Mikołajczyk, Stanisław Grabski i Tadeusz Romer.

---

* Calendarium opracowane zostało na podstawie bieżącej prasy i wydawnictw krajowych przez Władysława Górę, Ryszarda Halabę i Norberta Kołomyjczyka pod red. Jadwigi Leszno. Redakcja „Przeglądu Historycznego” dziękuje Dyrekcji Państwowego Wydawnictwa Naukowego i Redakcji „Małej Encyklopedii o Polsce” za zgodę na zamieszczenie tekstu. Część druga, obejmująca lata 1954—1963 ukaże się w zeszycie następnym.

ZSRR reprezentował J. Stalin, W. Brytanię — W. Churchill. Rozmowy nie doprowadziły do porozumienia.

- 10 — W Lublinie uruchomiono pierwszą po wyzwoleniu Polską Rozgłośnię Radiową.
- 12 — Otwarto Teatr Miejski w Lublinie, pierwszy teatr na terenach wyzwolonych.
- 15 — Pod przewodnictwem Bolesława Bieruta, przewodniczącego KRN, odbyło się pierwsze plenarne posiedzenie KRN w Lublinie.
  - PKWN wydał dekret o rejestracji i częściowej mobilizacji do służby wojskowej mężczyzn urodzonych w latach 1921—24.
- 31 — Dekret PKWN o wymiarze kary dla hitlerowskich zbrodniarzy wojennych winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością i jeńcami oraz dla zdrajców narodu polskiego.

Wrzesień

- 1 — W 32 dniu Powstania Warszawskiego padło Stare Miasto, jedno z najważniejszych ognisk oporu.
  - W Lublinie odbyło się pierwsze Walne Zebranie Związku Literatów Polskich. Prezesem Związku został Julian Przyboś.
- 6 — Dekret PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej i przekazywaniu chłopom i robotnikom rolnym ziemi obszarniczej.
- 10—11 — Konferencja (XXIV Kongres) Polskiej Partii Socjalistycznej wybrała nowe tymczasowe władze naczelne; prezesem Tymczasowej Rady Naczelnej został Bolesław Drobner, przewodniczący CKW — Edward Osóbka-Morawski.
- 11 — KRN uchwaliła ustawę o organizacji i zakresie działania rad narodowych — terenowych organów władzy ludowej.
- 14 — Wojska Radzieckie i oddziały I Armii Wojska Polskiego wyzwoliły prawobrzeżną część Warszawy — Pragę.
- 15 — Jednostki 3 dywizji I Armii Wojska Polskiego przepłynęły się przez Wisłę i utworzyły przyczółek na Czerniakowie w celu niesienia pomocy powstańcom; operacja zakończyła się po 9 dniach krwawych walk niepowodzeniem.
- 17—18 — W Lublinie obradował I po wojnie Zjazd działaczy ruchu ludowego. Zjazd opowiedział się za programem PKWN.
- 18.VIII.—
- 16.IX.— W Lublinie obradowała Nadzwyczajna Komisja Polsko-Radziecka dla Zbadania Zbrodni Hitlerowskich w Majdanku.
  - 22 — PKWN uchwalił dekrety o wprowadzeniu świadczeń rzeczowych dla państwa (zboże, ziemniaki, mleko, mięso i siano).
  - 24 — Odbyło się w Lublinie zebranie konstytucyjne Zarządu Głównego Stronnictwa Demokratycznego; wybrano władze naczelne; przewodniczącym Zarządu Głównego SD został Wincenty Rzymowski.
  - 26 — W Lublinie ukazał się pierwszy po wyzwoleniu numer tygodnika „Trybuna Wolności” — organu KC PPR.
  - 29 — W ramach pomocy ZSRR przybyły do kraju pierwsze transporty z żywnością.
    - Wprowadzony został system zapatrzenia kartkowego w żywność dla ludności miejskiej.

Październik

- 2 — Dowództwo Armii Krajowej podpisało w Warszawie akt kapitulacji powstańca.

- 7 — PKWN uchwalił dekret o utworzeniu Państwowego Urzędu Repatriacyjnego.
- 10 — 11 — Pod przewodnictwem Władysława Gomułki odbyła się narada PPR poświęcona zadaniom partii przy przeprowadzaniu reformy rolnej.
- 13 — W Moskwie odbyły się ponowne rozmowy przedstawicieli PKWN z premierami: ZSRR — J. Stalinem i W. Brytanii — W. Churchillem w sprawie zawarcia porozumienia z polskim rządem emigracyjnym w Londynie. PKWN reprezentowali: Bolesław Bierut, Edward Osóbka-Morawski i Michał Żymierski-Rola, rząd emigracyjny — Stanisław Mikołajczyk, Stanisław Grabowski i Tadeusz Romer. Rozmowy nie doprowadziły do porozumienia.
- 15 — Na Pradze ukazał się pierwszy numer dziennika „Życie Warszawy”.
- 23 — W Lublinie otwarto Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej.

Listopad

- 10 — W Lublinie ukazał się pierwszy numer dziennika „Robotnik” — centralnego organu PPS.
- 14 — W Lublinie ukazał się pierwszy numer dziennika „Głos Ludu” — organu KC PPR.
- 15 — W Lublinie powstał Tymczasowy Centralny Komitet Żydów Polskich.
- 20 — 21 — Zjazd przedstawicieli ruchu zawodowego powołał Tymczasową Komisję Centralną Związków Zawodowych.
- 21 — Odbyło się zebranie organizacyjne Związku Kompozytorów Polskich w Lublinie.
- 22 — 23 — Na pierwszym po wyzwoleniu posiedzeniu Rady Naczelnej Stronnictwa Ludowego dokonano wyboru władz. Prezesem Rady Naczelnej SL został Stanisław Janusz, prezesem SL został Józef Maślanko.
- 24 — Stanisław Mikołajczyk ustąpił ze stanowiska premiera polskiego rządu emigracyjnego w Londynie.
- 25 — 26 — Obradował pierwszy po wyzwoleniu Kongres Spółdzielczy w Lublinie.
- 30 — Stanisław Grabski ustąpił ze stanowiska przewodniczącego emigracyjnej Rady Narodowej w Londynie.

Grudzień

27.XI.—

2.XII.— W Lublinie odbył się proces zbrodniarzy hitlerowskich byłych funkcjonariuszy obozu śmierci w Majdanku; oskarżeni skazani zostali na karę śmierci.

26 — Do Paryża przybył przedstawiciel PKWN, Stefan Jędrychowski, do Lublina przedstawiciel Francji przy PKWN, Christian Fouchet.

30 — 31 — W Lublinie odbył się Kongres Chłopski, na którym utworzono Związek Samopomocy Chłopskiej.

31 — KRN przyjęła ustawę o powołaniu Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej. Premierem i ministrem spraw zagranicznych został Edward Osóbka-Morawski (PPS), wicepremierami zostali Władysław Gomułka (PPR) i Stanisław Janusz (SL).

31.XII.—

3.I.1945 — Obradowała VI sesja KRN.

1945

Styczeń

3 — KRN podjęła uchwałę o odbudowie Warszawy.

- 4 — Prezydium Rady Najwyższej ZSRR uznało Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej.
- 6 — Rząd Tymczasowy wydał dekret o wprowadzeniu nowego złotego polskiego.
- 15 — Rząd Tymczasowy wydał dekret o utworzeniu Narodowego Banku Polskiego.
- 17 — Wojska radzieckie i oddziały I Armii Wojska Polskiego wyzwoliły Warszawę.
  - Emigracyjny rząd w Londynie wydał dekret o rozwiązaniu AK.
- 18 — Wyzwolenie Krakowa.
- 19 — Wyzwolenie Łodzi.
- 24 — Wyzwolenie Bydgoszczy.
- 22—24 — W Moskwie odbyły się rozmowy między delegacjami rządowymi Polski i ZSRR. Dotyczyły one stosunków obu państw związanych z wyzwoleniem dalszych terenów Polski, z odbudową Polski, a szczególnie odbudową Warszawy. Stronę polską reprezentowali: Bolesław Bierut i Edward Osóbka-Morawski, stronę radziecką — J. Stalin i W. Mołotow.
- 23 — Zajęcie Opola.
- 27 — Wyzwolenie Katowic.
- 31 — Rząd Czechosłowacji uznał Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej.
  - Powstała Tymczasowa Rada Naczelna Związku Harcerstwa Polskiego (ZHP).
  - Do Lublina przybyły transporty żywności w ramach pomocy ofiarowanej Polsce przez rządy Ukraińskiej i Białoruskiej SRR.

Luty

- 1 — Rząd oraz władze centralne przenieśli swą siedzibę do Warszawy.
- 4—11 — Konferencja szefów Wielkiej Trójki (ZSRR, W. Brytania i USA) obradująca w Jałcie wypowiedziała się za rozszerzeniem granic Polski na zachodzie i północy oraz za reorganizacją Rządu Polskiego drogą włączenia w jego skład przedstawicieli demokratycznych emigracyjnych ugrupowań politycznych.
- 6—7 — W Warszawie na rozszerzonym Plenum KC PPR omówiono zadania partii w dziedzinie budowy aparatu państwowego, odbudowy życia gospodarczego oraz umocnienia i rozszerzenia demokratycznego frontu narodowego.
- 22 — W Łodzi rozpoczął swą działalność Sąd Najwyższy.

Marzec

- 3 — Do Warszawy przybył N. Chruszczow z komisją radzieckich rzeczoznawców technicznych; rozmowy dotyczyły pomocy w odbudowie Warszawy.
  - Zajęcie Koszalina.
- 18 — Władze polskie rozpoczęły przejmowanie Śląska Opolskiego od radzieckiej administracji wojskowej.
  - Zajęcie Kołobrzegu.
- 19 — W Bytomiu, Gliwicach i Zabrzeu odbyły się uroczystości z okazji przejęcia ziemi śląskiej przez polskie władze administracyjne.
- 22 — Rząd polski złożył oświadczenie rządowi ZSRR, USA i W. Brytanii żądając udziału Polski w Konferencji Narodów Zjednoczonych w San Francisco w sprawie utworzenia światowej organizacji bezpieczeństwa. Wobec sprzeciwu rządów USA i W. Brytanii na konferencji międzynarodowej w San Francisco w kwietniu 1945 r., która powołała do życia Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ) Polska nie była reprezentowana.
- 23 — Odbyła się uroczysta inauguracja 581 roku akademickiego na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

- 28 — Powołano Główną Komisję Badań Zbrodni Hitlerowskich w Polsce.
- Wyzwolenie Gdyni.
- 30 — Wyzwolenie Gdańska.
- Rząd Jugosławii uznał Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej.

Kwiecień

- 16 — Jednostki II Armii Wojska Polskiego sforsowały Nysę Łużycką.
- 21 — Podpisano w Moskwie polsko-radziecki układ o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej.
- 25 — Zajęcie Szczecina.

Maj

- 2 — Wojska radzieckie przy udziale I Armii Wojska Polskiego zdobyły Berlin.
- 3 — Gen. broni Michał Rola-Żymierski został mianowany przez KRN Marszałkiem Polski.
- 3—6 — Obradowała w Warszawie VII Sesja KRN.
- 5 — W Warszawie otwarto Muzeum Narodowe i zorganizowano pierwszą wystawę — „Warszawa oskarża”.
- 6 — KRN zatwierdziła dekret o odpowiedzialności karnej osób, które współpracowały z hitlerowskim okupantem.
- 6—7 — Pierwsza ogólnopolska konferencja działaczy Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”.
- 8 — Zajęcie Wrocławia.
- 20—21 — Plenarne posiedzenie KC PPR w sprawie współpracy partii demokratycznych oraz w sprawie zasiedlenia i zagospodarowania ziem odzyskanych na zachodzie i północy.
- 26 — W Katowicach rozpoczęła działalność Państwowa Filharmonia.
- 27—28 — I Ogólnokrajowa Konferencja PPR nakreśliła wytyczne w sprawie przyspieszenia tempa odbudowy kraju ze zniszczeń wojennych i zasiedlenia ziem zachodnich.

Czerwiec

- 1 — W Łodzi ukazał się pierwszy numer tygodnika społeczno-literackiego „Kuźnica”.
- 19 — Rząd polski złożył oświadczenie rządów czterech mocarstw stwierdzające konieczność utworzenia Polskiej Misji Wojskowej przy Sojuszniczej Radzie Kontroli w Niemczech.
- 17—21 — W Moskwie w wyniku rozmów między przedstawicielami Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej i działaczami szeregu grup politycznych w kraju i za granicą osiągnięto porozumienie w sprawie utworzenia Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej. W rozmowach wzięli udział Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, Edward Osóbka-Morawski, Stanisław Szwalbe i Władysław Kowalski, oraz Stanisław Mikołajczyk, A. Kołodziej, Jan Stańczyk, Władysław Kiernik, Stanisław Kutrzeba, Adam Krzyżanowski i Henryk Kołodziejski. Komisja Trzech Mocarstw (ZSRR, W. Brytania, USA) przyjęła porozumienie do wiadomości.
- 28 — Premierem nowoutworzonego Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej został Edward Osóbka-Morawski, wicepremierami Władysław Gomułka

i Stanisław Mikołajczyk, ministrem spraw zagranicznych Wincenty Rzymowski. Do prezydium KRN, na mocy postanowień Konferencji w Moskwie, dokooptowani zostali jako wiceprzewodniczący Stanisław Grabski i Wincenty Witos.

- 28 — Rządy Polski i Szwecji postanowiły nawiązać stosunki dyplomatyczne.
— Francja uznała Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej.

Lipiec

- 5 — Polskie władze administracyjne przejęły od administracji radzieckiej Szczecin.
7 — Zawarto traktat handlowy między Polską a ZSRR i porozumienie o wzajemnych dostawach towarów.
9 — Wyrokiem Najwyższego Trybunału Narodowego skazany został na karę śmierci zbrodniarz hitlerowski A. Greiser, b. gauleiter Warthegau.
— Rządy: USA, W. Brytanii, Chin (5.VII), Norwegii (6.VII), Kanady, Włoch, Szwajcarii i Szwecji (7.VII), oraz Meksyku i Danii (9.VII) uznały Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej.
21—23 — Obradowała VIII sesja KRN.
22 — KRN przyjęła ustawę o ustanowieniu Święta Narodowego Odrodzenia Polski w dniu 22 lipca.

Sierpień

17.VII—

- 2.VIII— Konferencja szefów rządów trzech mocarstw (ZSRR, USA i W. Brytanii) w Poczdamie podjęła m. in. uchwałę o przekazaniu władzom polskim terenów po Odrę i Nysę Łużycką wraz z Wrocławiem i Szczecinem oraz uchwałę o wysiedleniu ludności niemieckiej z Polski.
— Rada Ministrów uchwaliła dekret o amnestii. Dekretem objęci zostali członkowie nielegalnych organizacji, sprawcy i uczestnicy przestępstw politycznych przeciwko władzy ludowej popełnionych przed 22 lipca 1945 r. Z amnestii skorzystało ponad 42 tys. osób.
11 — W Otwocku koło Warszawy zmarł Stefan Jaracz, wybitny aktor, twórca teatru „Ateneum”.
16 — Między Polską a ZSRR zawarto umowę o wynagrodzeniu szkód wojennych wyrządzonych Polsce przez Niemcy faszystowskie. ZSRR zrzekł się wszelkich roszczeń do mienia ponemieckiego na ziemiach polskich oraz przyznał Polsce 15% wszystkich dostaw reparacyjnych z radzieckiej strefy okupacyjnej w Niemczech.
— Polska i ZSRR zawarły umowę w sprawie wytyczenia granicy.
22 — Rozpoczęło działalność Polskie Stronnictwo Ludowe. Prezesem Stronnictwa został Wincenty Witos, pierwszym zastępcą Stanisław Mikołajczyk.
27—29 — I Ogólnopolski Zjazd Przemysłowy Ziem Odzyskanych omówił program rozwoju gospodarczego i integracji tych ziem.
— W okresie od marca do sierpnia grupy operacyjne Ministerstwa Przemysłu i Handlu działające w 111 powiatach, 122 miastach i miasteczkach ziem odzyskanych przejęły ok. 8 tys. zakładów przemysłowych.

Wrzesień

- 5 — Wyrokiem Sądu Najwyższego w Krakowie skazany został na karę śmierci zbrodniarz hitlerowski A. L. Goeth, b. komendant obozu śmierci w Płaszowie.

- NKW SL przyjął deklarację ideowo-polityczną określającą drogi rozwojowe ruchu ludowego w myśl założeń Manifestu PKWN.
- 10 — Rząd polski zawarł z rządami W. Brytanii i USA umowy o repatriacji Polaków z Niemiec.
- 12 — Rząd polski powziął uchwałę stwierdzającą, że w wyniku jednostronnego zerwania w czasie okupacji hitlerowskiej konkordatu przez Watykan umowa ta przestała obowiązywać.
- 14 — Między Polską a UNRRA zawarto ramową umowę o dostawach towarów dla Polski.
  - Duński i Szwedzki Czerwony Krzyż udzieliły Polsce znacznej pomocy, zwłaszcza w dziedzinie odbudowy ośrodków zdrowia i wyposażenia szpitali.
- 21—22 — W Polsce przebywał D. Eisenhower, głównodowodzący amerykańskich wojsk okupacyjnych w Niemczech; odznaczony został Krzyżem Grunwaldu I klasy.
- 23—24 — Na posiedzeniu Rady Naczelnej SL Stanisław Bańczyk, dotychczasowy prezes NRW SL nie uzyskawszy poparcia ze strony członków Rady opuścił wraz z 23-osobową grupą szeregi Stronnictwa.
Prezesem NKW SL został Wincenty Baranowski.

Październik

- 16 — Polska podpisała Kartę Narodów Zjednoczonych.
  - Rozpoczęła się akcja repatriacyjna Polaków z angielskiej strefy okupacyjnej w Niemczech.

Listopad

- 10 — Utworzono Centralny Urząd Planowania przy Komitecie Ekonomicznym Rady Ministrów.
- 13 — Utworzono Ministerstwo Ziem Odzyskanych; ministrem został Władysław Gomułka.
- 18 — 22 — I Ogólnopolski Kongres Związków Zawodowych przyjął uchwałę domagającą się upaństwowienia podstawowych gałęzi gospodarki narodowej.
- 26—29 — Obradował Ogólnopolski Zjazd Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Grudzień

- 6—13 — Pierwszy Zjazd PPR nakreślił perspektywy dalszych przemian społecznych i rozwoju gospodarczego Polski, uchwalili statut PPR oraz wybrali nowy Komitet Centralny; sekretarzem generalnym partii został Władysław Gomułka.
- 16 — Inauguracja pierwszego po wojnie roku akademickiego na Uniwersytecie Warszawskim.
- 27 — Rząd polski podpisał zawarte w Bretton Woods 22 lipca 1945 umowy o utworzeniu Funduszu Walutowego oraz międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju (ratyfikowane przez KRN 24 lutego 1946).

31.XII—

- 3.I.1946 — Obradowała IX sesja KRN.
W 1945 ze Szwecji i Norwegii powróciło do kraju 20 tys. Polaków.

1946

Styczeń

- 3 — KRN przyjęła ustawę o przejęciu na własność państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, tj. całego przemysłu ciężkiego, przedsiębiorstw

transportu, łączności, banków oraz wszelkich innych zakładów przemysłowych zatrudniających ponad 50 osób na jedną zmianę.

- 12 — Zgromadzenie Ogólne ONZ wybrało Polskę do Rady Bezpieczeństwa ONZ jako niestałego członka.
- 19—21 — Kongres PSL dokonał wyboru nowych władz Stronnictwa. Prezesem został Stanisław Miłkołajczyk.
- 26 — Odbudowana Wroclawska Fabryka Wagonów przekazała państwu pierwsze sto wagonów kolejowych.

Luty

- 4—5 — W Warszawie obradował I Międzynarodowy Kongres b. więźniów politycznych hitlerowskich więzień i obozów koncentracyjnych.
- 12 — Zawarta została umowa między Polską a Czechosłowacją w sprawie obustronnego zwrotu mienia wywiezionego przez hitlerowców w czasie wojny.
- 14 — Według pierwszego powojennego spisu ludności Polska liczyła 23 930 tys. mieszkańców.
- 25 — ZSRR udzielił Polsce pożyczki w wysokości 28 855 tys. dol. w złocie.
— Od chwili zakończenia wojny powróciło z Anglii do kraju ok. 12 tys. żołnierzy polskich.

Marzec

- 6 — W. Churchill wygłosił w Fulton przemówienie, w którym m. in. kwestionował słuszność ustalenia granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej.

Kwiecień

- 5 — Centralna Komisja Porozumiewawcza partii politycznych PPR, PPS, SL, PSL, SD i Stronnictwa Pracy podjęła uchwałę o przeprowadzeniu referendum ludowego.
- 13 — ZSRR i Polska zawarły roczną umowę handlową.
- 25 — USA udzieliły Polsce pożyczki w wysokości 90 mln dol.
- 26—28 — Obradowała X sesja KRN.
— Według informacji ministra bezpieczeństwa publicznego, złożonej na X sesji KRN, organa bezpieczeństwa od początku istnienia władzy ludowej ujęły 2,7 tys. pracowników i współpracowników gestapo, 16,5 tys. konfidentów gestapo, 6 tys. członków SS, SA, NSDAP; do 1 kwietnia 1946 zlikwidowały 191 band dywersyjnych i antyludowych ugrupowań politycznych.

Maj

- 15 — Polska i Brazylia nawiązały stosunki dyplomatyczne.
- 19 — Do Polski przybył pierwszy transport repatriantów — górników z Francji.
- 29 — Na terenach ziem odzyskanych utworzono województwa: olsztyńskie, szczecińskie i wrocławskie.
- 23—26 — Między rządami polskim i radzieckim podpisano porozumienie w sprawie: anulowania wszelkich zobowiązań finansowych powstałych w czasie wojny, dostarczenia dla Wojska Polskiego broni i amunicji na warunkach długoterminowego kredytu oraz udzielenia Polsce kredytu w złocie.
— Delegacja armii amerykańskiej przekazała władzom polskim w Krakowie rewindykowany z Norymbergi ołtarz z kościoła Mariackiego, dzieło Wita Stwosza.

Czerwiec

- 2 — Plenum KC PPR dokonało oceny sytuacji gospodarczej w kraju oraz omówiło zagadnienia związane z przeprowadzeniem referendum ludowego.
- 6 — Uchwała rządu w sprawie zniesienia świadczeń rzeczowych obowiązujących ludność wiejską na mocy dekretów PKWN z 18 sierpnia 1944.
- 20 — Według komunikatu Państwowego Urzędu Repatriacyjnego na ziemiach odzyskanych osiedliło się 4 mln. obywateli.
- 22 — Polska i Argentyna nawiązały stosunki dyplomatyczne.
- 24 — Podpisano polsko-brytyjski układ finansowy w sprawie uregulowania polskich długów wojennych.
- 27 — Grupa radykalnych działaczy z Tadeuszem Rekiem i Bronisławem Drzewieckim wystąpiła z PSL tworząc PSL—„Nowe Wyzwolenie”.
- 30 — Przeprowadzono referendum ludowe, w którym społeczeństwo polskie wypowiedziało się za zniesieniem senatu, przeprowadzeniem reform społeczno-gospodarczych i granicą na Odrze i Nysie Łużyckiej.

Lipiec

- 4 — W Kielcach elementy faszystowskie dokonały pogromu ludności żydowskiej. Zabite zostały 34 osoby, ranne 42. Proces morderców odbył się w dniach 9—11 lipca, 9 oskarżonych skazano na karę śmierci.
- 13—14 — I Kongres SD wybrał nowe władze: prezesem Stronnictwa został Wacław Barciakowski.
- 22 — Oddano do użytku pierwszy odbudowany po wyzwoleniu most w Warszawie, most Poniatowskiego.
- 23 — Władze Ukraińskiej SRR przekazały Polsce pierwszą część zbiorów zakładu im. Ossolińskich ze Lwowa.

Sierpień

- 1 — Podpisano polsko-francuską umowę handlową.

Wrzesień

- 6 — Amerykański sekretarz stanu J. Byrnes wystąpił w Stuttgarcie przeciwko polskiej granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej.
- 11 — Na wniosek delegacji polskiej na posiedzeniu Podkomisji ONZ dla spraw odbudowy Europy, postanowiono utworzyć Komisję Gospodarczą dla Spraw Europy.
- 18 — Plenum KC PPR nakreśliło zadania partii w akcji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego, wypowiadając się za utworzeniem wspólnego bloku wyborczego i wspólnej listy z PSL oraz dokonało oceny współdziałania PPR i PPS.
- 20—23 — Obradowała XI sesja KRN.
  - KRN uchwaliła ustawy o Trzyletnim Narodowym Planie Odbudowy Gospodarczej na lata 1947—49 oraz o ordynacji wyborczej.

Październik

- 1 — Wyrokiem Międzynarodowego Trybunału Wojennego w Norymberdze skazany został wraz z innymi zbrodniarzami na karę śmierci były gubernator H. Frank, szef okupacyjnej administracji w Polsce (Generalna Gubernia). W procesie uczestniczyła stała delegacja polskiego wymiaru sprawiedliwości pod przewodnictwem Jerzego Sawickiego.

- 23 — J. Stalin oświadczył, że uważa uzgodnioną przez wielkie mocarstwa zachodnią granicę Polski za ostateczną.
 31 — We Wrocławiu otwarto odbudowaną stocznię rzeczną.

Listopad

- 9—10 — Obradował w Warszawie Zjazd Polaków Autochtonów Ziem Odzyskanych.
 13 — Wydany został dekret o powszechnej daninie narodowej na cele zagospodarowania ziem odzyskanych.
 16 — Rząd Polski wystosował noty do rządów ZSRR, USA i W. Brytanii domagające się udziału Polski w obradach nad przygotowaniem traktatu pokojowego z Niemcami.
 28 — Podpisano umowę o jedności działania i współpracy między PPS i PPR.

Grudzień

- 2 — Kongres SP usunął z władz Stronnictwa grupę Karola Popiela i wypowiedział się za poparciem władzy ludowej oraz programem partii bloku demokratycznego; prezesem Rady Naczelnej SP został Tadeusz Michejda.
 — W okresie od sierpnia 1944 do grudnia wyjechało z Polski do ZSRR ok. 518 tys. Ukraińców, Białorusinów i Litwinów.
 31 — Na mocy umów poczdamskich od września 1945 do 31 grudnia 1946 opuściła Polskę ok. 1 682 000 Niemców.

1947

Styczeń

- 6—7 — Ogłoszono program wyborczy bloku demokratycznego.
 19 — Odbyły się wybory do Sejmu Ustawodawczego. Oddano głosów ważnych 11 341 610
 Poszczególne partie uzyskały następującą liczbę mandatów:
Polska Partia Socjalistyczna	116
Polska Partia Robotnicza	114
Stronnictwo Ludowe	109
Stronnictwo Demokratyczne	41
Polskie Stronnictwo Ludowe	26
Stronnictwo Pracy	17
PSL „Nowe Wyzwolenie”	7
Katolicko-Społeczny Klub Poselski	3
Inne partie	2
Bezpartyjni	9
- 27 — W Londynie na konferencji zastępców ministrów spraw zagranicznych USA, ZSRR i W. Brytanii przedstawiciel Polski złożył memorandum uzasadniające konieczność zawarcia traktatu pokojowego z Niemcami w myśl uchwał konferencji poczdamskiej.
 31 — Komunikat Biura Odszkodowań Wojennych przy Prezydium Rady Ministrów podał, że w wyniku okupacji hitlerowskiej Polska poniosła straty materialne w wysokości 258 432 mln, zł przedwojennych, co stanowi 38% majątku narodowego.
 — Ukazał się pierwszy numer miesięcznika teoretyczno-politycznego KC PPR „Nowe Drogi”.

Luty

- 4—22 — Obradowała I sesja Sejmu Ustawodawczego. Sejm przyjął ustawę o wyborze prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Marszałkiem Sejmu został Władysław Kowalski.
- W debacie sejmowej nad ustawą amnestijną minister bezpieczeństwa publicznego poinformował, że członkowie nielegalnych organizacji (NSZ, WiN i in.) w okresie od lipca 1944 do stycznia 1947 dokonali 18 tys. napadów terrorystycznych, rabunkowych i dywersyjnych, zamordowali 20 tys. osób — głównie funkcjonariuszy Milicji, żołnierzy, działacze i członków PPR, PPS, SL.
- 5 — Sejm Ustawodawczy wybrał Bolesława Bieruta na Prezydenta Rzeczypospolitej Polski.
- 6 — Utworzono nowy rząd; premierem został Józef Cyrankiewicz, wicepremierami: Władysław Gomułka i Antoni Korzycki, ministrem spraw zagranicznych Zygmunt Modzelewski. W skład rządu weszło 5 przedstawicieli PPR, 7 PPS, 5 SL, 1 PSL „Nowe Wyzwolenie”, 2 SP, 3 SD.
- 19 — Sejm uchwalił ustawę o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej, tzw. „Małą Konstytucję”.
- 22 — Z uchwalonej przez Sejm amnestii dla członków nielegalnych organizacji skorzystało 55 300 członków różnych organizacji podziemnych oraz 5 900 osób współpracujących z bandami.

Marzec

- 5 — Między rządami polskim i radzieckim podpisano porozumienie m. in. w sprawach pożyczki w złocie dla Polski (28 855 tys. dol.), uregulowania wzajemnych zobowiązań finansowych na 1 stycznia 1947, podziału części reparacji, współpracy naukowo-technicznej i repatriacji.
- 3 — Wyrokiem Najwyższego Trybunału Narodowego w Warszawie skazani zostali na karę śmierci L. Fischer, b. hitlerowski gubernator dystryktu warszawskiego oraz dwaj jego współpracownicy.
- 10 — Podpisano w Warszawie układ o przyjaźni i wzajemnej pomocy między Czechosłowacją a Polską.
- 9—11 — W Polsce przebywała delegacja rządowa Czechosłowacji z premierem K. Gottwaldem na czele.
- 28 — Koło Baligrodu w woj. rzeszowskim zginął w walce z faszystami ukraińskimi gen. broni Karol Świerczewski, działacz polskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego, wiceminister obrony narodowej.
- Od lipca 1944 do marca 1947 powróciło do kraju z ZSRR 1,5 mln repatriantów; od lipca 1945 do marca 1947 powróciło z zachodu ponad 1,2 mln osób.

Kwiecień

- 2 — Wyrokiem Najwyższego Trybunału Narodowego w Warszawie skazany został na karę śmierci były komendant obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu R. Hoess.
- 9 — Na konferencji Rady ministrów spraw zagranicznych wielkich mocarstw w Moskwie sekretarz stanu USA G. Marshall wystąpił przeciwko granicy Polski na Odrze i Nysie Łużyckiej. Wystąpienie to spotkało się z ostrym sprzeciwem przedstawiciela rządu ZSRR, który jeszcze raz podkreślił nie naruszalność granicy na Odrze i Nysie.

- 10 — Rząd Polski wydał oświadczenie protestujące przeciwko wystąpieniu G. Marshalla, kwestionującego granice zachodnie Polski.
- 13 — 14 — Plenum KC PPR omówiło problemy jedności ruchu robotniczego, zagadnienia wzmocnienia walki ze spekulacją oraz zwiększenia udziału sektora państwowego w obrocie towarowym.
- 15.IV —
- 4.VII — Obradowała II Sesja Sejmu.

Maj

- 10 — W Warszawie zmarł Juliusz Osterwa, wybitny aktor i reżyser, twórca teatru „Reduta”.
- 24 — 25 — Odbyła się wspólna narada KC PPR i CKW PPS w sprawie wzmocnienia walki z drożyzną i spekulacją.
- 28 — W Warszawie podpisano jednoroczną umowę handlową austriacko-polską przewidującą dostawy towarów na sumę 9 mln dol. z każdej strony.

Czerwiec

- 2 — Polska przystąpiła do międzynarodowego porozumienia w sprawie ścigania i karanía głównych przestępców wojennych.
- 9 — W Londynie podpisano 3-letni układ handlowy brytyjsko-polski, przewidujący dostawy towarów na sumę 60 mln funtów szterlingów.
- 18 — Rząd ZSRR przekazał Polsce materiały książkowe i rękopisy zrabowane przez Niemców z Biblioteki Narodowej i Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego.
- 28 — W Warszawie podpisano pięcioletnią umowę o współpracy kulturalnej między Polską a Bułgarią.

Lipiec

- 2 — Sejm przyjął ustawę budżetową na 1947; zrównoważone dochody i wydatki preliminowano na 5,2 mld zł.
- 9 — Rząd polski wystosował do rządów W. Brytanii i Francji notę, w której zaprotestował przeciwko uprzywilejowaniu Niemiec w planie odbudowy gospodarczej i oświadczył, iż Polska nie weźmie udziału w konferencji w sprawie planu Marshalla.

Sierpień

- 4 — W Moskwie podpisano jednoroczną umowę handlową radziecko-polską.
- 30 — W Paryżu podpisano układ w sprawie dostaw inwestycyjnych dla Polski.

Wrzesień

- 13 — W Mościcach uruchomiono Państwowe Zakłady Azotowe.
- 14 — Powołano do życia Towarzystwo Uniwersytetów Ludowych, które scentralizowało wszystkie instytucje, organizacje oświatowe i kulturalno-sportowe działające dotychczas na terenie wsi.
- 17 — Rząd rumuński zwrócił Polsce 2737 kg złota stanowiącego część zapasu wywiezionego przez władze polskie z kraju w 1939 r.
- 22 — Minister spraw zagranicznych Polski Zygmunt Modzelewski zgłosił na II sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ wnioski o przyjęcie na członków ONZ Włoch, Węgier, Rumunii, Bułgarii i Finlandii.
- W miesiącach styczniu i wrześniu odbyły się dwa procesy: Jana Rzepe-

kiego i Franciszka Niepokólczyckiego, kolejnych przywódców nielegalnej organizacji polityczno-wojskowej Wolność i Niepodległość oraz ich współpracowników oskarżonych o prowadzenie walki politycznej i zbrojnej przeciwko władzy ludowej; Rzepecki skazany na 8 lat, po odbyciu części kary został przez prezydenta ulaskawiony; jego współpracownikom, skazanym na 2—12 lat więzienia zmniejszono następnie karę do połowy. Niepokólczycki skazany został na karę śmierci, współoskarżeni w jego procesie — na długoletnie więzienie; wyrok śmierci nie został wykonany.

Październik

- 1 — Polska wybrana została na członka Rady Gospodarczej i Społecznej ONZ.
- 10 — Obradowała konferencja przedstawicieli KC PPR, CKW PPS i NKW SL w sprawie współpracy na terenie wiejskim.
- 15 — Opublikowano umowę o jedności działania Akademickiego Związku Walki Młodych „Życie” i Związku Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej oraz jedności działania ZMW RP „Wici” i Organizacji Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego.
- 18 — 19 — Obradował I Zjazd Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej.
- 19 — Pierwsza ogólnokrajowa narada górników w Katowicach omówiła problemy wydajności i rozwoju współzawodnictwa pracy.
- 21 — Zbiegł z kraju prezes NKW PSL, Stanisław Mikołajczyk.
- 29.X.1947—
- 9.III.1948 — Obradowała jesienna sesja Sejmu.

Listopad

- 4 — Rządy Polski i W. Brytanii zawarły porozumienie w sprawie wypłacenia obywatelom brytyjskim odszkodowań za znacjonalizowane mienie w Polsce.
- 7 — W Poroninie otwarto Muzeum Lenina.
- 13 — PSL „Nowe Wyzwolenie” zawiesiło swą działalność. Grupa działaczy z Tadeuszem Rekiem na czele wstąpiła w szeregi SL.
- 15 — 17 — Rada Naczelna PSL potępiła ucieczkę Stanisława Mikołajczyka, usunęła ze stanowisk jego zwolenników oraz postanowiła nawiązać ścisłą łączność z SL. Konferencja dokonała wyboru nowych władz naczelnych PSL. Prezesem został Józef Niecko, sekretarzem naczelnym Kazimierz Banach; do władz weszli również Czesław Wycech i Władysław Kiernik.
- Uruchomiono nową radiostację we Wrocławiu o mocy 50 kW.
- 16 — 18 — Obradował III Zjazd Związku Literatów Polskich we Wrocławiu; prezesem Związku został Jarosław Iwaszkiewicz.
- 23 — Opublikowany komunikat o odbudowie urządzeń komunalnych podał, że w latach 1945—46 uruchomiono m. in. 847 zakładów i urządzeń użyteczności publicznej, odbudowano 4000 km sieci wodociągowej, oddano do użytku 2615 km sieci kanalizacyjnej, 3511 km sieci elektrycznej, 986 km sieci gazowej, 503 km torów tramwajowych, odbudowano 16 671 budynków o łącznej kubaturze 39 mln m³, w tym 718 szpitali, 3551 szkół, 2230 budynków biurowych i 8029 budynków mieszkalnych.
- 24 — Podpisano polsko-węgierską umowę handlową.

Grudzień

- 6—8 — W pierwszym Krajowym Zjeździe Związku Walki Młodych wzięły udział ponad 2 tys. delegatów reprezentujących 300 tys. członków ZWM.

- 7—8 — Obradował pierwszy po wojnie Walny Zjazd Polskiego Związku Zachodniego; prezesem został Wacław Barcikowski.
- 10 — Odbyła się wspólna narada KC PPR i CKW PPS w sprawie jedności organicznego ruchu robotniczego w Polsce.
- 12—13 — Obradował w Warszawie I Walny Zjazd Naczelnej Organizacji Technicznej.
- 14—17 — Kongres PPS we Wrocławiu wypowiedział się za jednością organiczną ruchu robotniczego; dokonał wyboru nowych władz Rady Naczelnej i Centralnego Komitetu Wykonawczego PPS; przewodniczącym Rady został Stanisław Szwalbe, sekretarzem generalnym CKW — Józef Cyraniewicz.
- 22 — W Warszawie odbył się proces zbrodniarzy hitlerowskich, byłych członków załogi obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu; wyrokiem Najwyższego Trybunału Narodowego 23 osoby skazane zostały na karę śmierci, 6 — na karę dożywotniego więzienia, 7 — na 15 lat więzienia.
- 31 — Plan gospodarczy na 1947 wykonany został w 105%. Wydobyto 59,1 mln t. węgla kamiennego (w 1938 — 38,1 mln t.), wyprodukowano 6,7 mln kWh energii elektrycznej (w 1938 — 4,0 kWh), 1579 tys. t. stali (w 1938 — 1441 tys. t.), zelektryfikowano 9072 gromad wiejskich (w 1938 — 1263). Produkcja globalna rolnictwa osiągnęła 65,8% produkcji z 1938. Wartość produkcji przemysłu wielkiego i średniego wyniosła według cen niezmiennych 8,8 mld zł (1938 — 8,6 mld zł). Przyrost produkcji przemysłu społecznego wyniósł 30%.

1948

Luty

- 17—18 — Obradująca w Pradze konferencja ministrów spraw zagranicznych Polski, Czechosłowacji i Jugosławii wskazała na konieczność walki z rewizjonistycznymi tendencjami w Niemczech Zachodnich i z próbami wskrzeszenia militarnego potencjału niemieckiego.
- 24 — Sejm przyjął ustawę o podstawowym planie inwestycyjnym na 1948.
- 27 — Podpisano w Warszawie pięcioletnią umowę polsko-rumuńską o współpracy kulturalnej.

Marzec

- Sejm przyjął ustawę skarbową na rok 1948; budżet państwa po stronie dochodów wyniósł 9,3 mld zł, po stronie rozchodów — 8,3 mld zł.
- Opublikowano dane dotyczące rozwoju szkolnictwa w Polsce w latach 1945—47; w 1946—47 było 20 119 szkół podstawowych i 3 283 383 uczniów (1937—38 — 28 778 szkół powszechnych i 4 865 313 uczniów), szkół i kursów zawodowych — 1992, 154 541 uczniów (w 1937—38 — 1489 szkół, 113 083 uczniów); przybyło 7 nowych wyższych uczelni; liczba studentów wzrosła z 49 534 w 1937—38 do 86 461 w 1946/47.
- 22 — CKW PPS podjął decyzję o wystąpieniu z Komitetu Międzynarodowych Konferencji Socjalistycznych, w związku z uchwałami londyńskiej sesji Komitetu zwróconymi przeciwko polityce jedności robotniczej.

Kwiecień

- 16 — Władze naczelne ZWM, OMTUR, ZMW „Wici” i Związku Młodzieży Demokratycznej podjęły decyzję o połączeniu organizacji młodzieżowych w jedną organizację Związek Młodzieży Polskiej (ZMP).

- 19 — W Warszawie na gruzach getta odsłonięto pomnik Bohaterów Getta Warszawskiego dłuta Natana Rapaporta z Paryża.
- 23 — Na posiedzeniu Rady Naczelnej PPS referat o zjednoczeniu ruchu robotniczego w Polsce wygłosił Józef Cyrankiewicz.
- 25—26 — Obradowała w Warszawie pierwsza Ogólnokrajowa Konferencja Ligi do Walki z Rasizmem.
- 28.IV—
- 26.VII — Obradowała wiosenna sesja Sejmu.

Maj

- 10 — Podpisano w Warszawie deklarację o współpracy i jedności działania SL i PSL.
- 29 — W Warszawie podpisano układ o przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy między Polską i Bułgarią.

Czerwiec

- 3 — Na plenum KC PPR Władysław Gomułka wygłosił referat na temat zjednoczenia partii robotniczych PPR i PPS. KC PPR przyjął uchwałę upoważniającą Biuro Polityczne do zwołania II Zjazdu PPR i uzgodnienia z CKW PPS terminu Kongresu Zjednoczeniowego obydwu partii.
- 18 — W Warszawie podpisano układ o przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy między Polską i Węgrami.
- 3—25 — W Warszawie odbyła się konferencja ministrów spraw zagranicznych Albanii, Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Polski, Rumunii, Węgier, ZSRR, zwołana w celu omówienia wyników konferencji londyńskiej trzech mocarstw (USA, W. Brytanii i Francji, 23 II—2 VI 1948). Stwierdzono, że zwołanie konferencji londyńskiej w sprawie Niemiec stanowiło pogwałcenie uchwał poczdamskich i przyczynił się do wzrostu napięcia w stosunkach politycznych między Wschodem a Zachodem. Opublikowano oświadczenie precyzujące warunki zjednoczenia Niemiec i zawarcia traktatu pokojowego z Niemcami.

Lipiec

- 6—7 — Plenum KC PPR przyjęło sprawozdanie delegacji PPR, która uczestniczyła w sesji Biura Informacyjnego Partii Robotniczych i Komunistycznych oraz wysłuchało referatu o podstawach ideologicznych przyszłej zjednoczonej partii. Plenum zatwierdziło uchwałę solidaryzującą się z decyzją Biura Informacyjnego w sprawie sytuacji w Jugosłowiańskiej Partii Komunistycznej.
- 10 — Na karę śmierci skazany został zbrodniarz hitlerowski, b. zastępca H. Franka — J. Bühler.
- 17—18 — Kongres Zjednoczeniowy Młodzieży Akademickiej uchwalili deklarację ideowo-programową Związku Akademickiej Młodzieży Polskiej.
- 20—21 — Kongres Jedności Młodzieży Polskiej zatwierdził zjednoczenie organizacji młodzieżowych, przyjął deklarację programową ZMP oraz dokonał wyboru władz naczelnych. Przewodniczącym Zarządu Głównego ZMP został Janusz Zarzycki.
- 21 — We Wrocławiu otwarto Wystawę Ziemi Odzyskanych, obrazującą wyniki trzyletniej pracy nad zagospodarowaniem ziem zachodnich.

Sierpień

25—28 — We Wrocławiu obradował Światowy Kongres Intelektualistów w obronie pokoju, w którym wzięło udział 600 delegatów z 45 krajów.

Wrzesień

31.VIII—

- 3 — Rozszerzone Plenum KC PPR podjęło uchwałę (uznaną w 1956 za niesłuszną przez plenum KC i anulowaną przez III Zjazd PZPR w 1959 r.) o prawicowo-nacjonalistycznym odchyleniu w kierownictwie partii i usunięciu pod tym zarzutem Władysława Gomułkę ze stanowiska generalnego sekretarza partii. Na stanowisko to powołano Bolesława Bieruta.
- 18—22 — W Warszawie obradowała Rada Naczelna PPS poświęcona zagadnieniom zjednoczenia PPR i PPS oraz walki z elementami prawicowymi. Szereg działaczy PPS odsunięto od aktywnej pracy partyjnej. Rada Naczelna dokonała zmian personalnych. Przewodniczącym Rady Naczelnej został Stanisław Kowalczyk, przewodniczącym CKW PPS — Henryk Świątkowski.

Październik

- 2—3 — Obradująca w Warszawie Rada Naczelna SL wyraziła poparcie dla wytycznych PPR w sprawie przebudowy stosunków produkcyjnych wsi na zasadach spółdzielczości oraz nakreśliła nowy program pracy Stronnictwa na wsi. Rada usunęła z szeregów Stronnictwa dotychczasowego przewodniczącego Józefa Putka i wybrała na jego miejsce Władysława Kowalskiego.
- 3—4 — Plenum Rady Naczelnej PSL wypowiedziało się za zjednoczeniem ruchu ludowego, poparło wytyczne PPR w sprawie przebudowy wsi na zasadach spółdzielczości produkcyjnej. Plenum zwolniło z obowiązków przewodniczącego Rady Naczelnej Władysława Kiernika i wybrało na jego miejsce Czesława Wycecha.

28.X—

7.IV.1949 — Obradowała jesienna sesja Sejmu.

Listopad

6 — Spłynął na wodę rudowęglowiec „Sołdek”, pierwszy statek morski wyprodukowany w kraju.

Grudzień

- 14 — II Nadzwyczajny Zjazd PPR podjął uchwałę o zjednoczeniu z PPS i utworzeniu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Równolegle XXVIII Kongres PPS podjął decyzję w tej samej sprawie.
- 15—21 — W Warszawie obradował Kongres PZPR. Referat o podstawach ideologicznych Zjednoczonej Partii wygłosił Bolesław Bierut, koreferat na temat ideologicznego rozwoju PPS — Józef Cyrankiewicz. Zjazd dokonał oceny sytuacji gospodarczej kraju, nakreślił program sześcioletniego rozwoju gospodarki narodowej i budowy podstaw socjalizmu w Polsce, przyjął nowy statut organizacyjny oraz wybrał władze naczelne; przewodniczącym PZPR został Bolesław Bierut; w skład Biura Politycznego weszli: Bolesław Bierut, Jakub Berman, Józef Cyrankiewicz, Franciszek Jóźwiak,

Hilary Minc, Stanisław Radkiewicz, Adam Rapacki, Marian Spychalski, Henryk Świątkowski, Roman Zambrowski i Aleksander Zawadzki.

- 28 — Stefan Wyszyński, dotychczasowy biskup lubelski, objął stanowisko arcybiskupa warszawsko-gnieźnieńskiego.
- 29 — Rada Ministrów podjęła uchwałę o likwidacji z dn. 1.I.1949 systemu kartkowego w dziedzinie zaopatrzenia ludności w towary pierwszej potrzeby.
- W 1948 r. uruchomiono 20 tys. wiejskich bibliotek oraz 1600 nowych bibliotek gminnych, którym przekazano 1 mln książek zakupionych przez państwo.
- W 1948 r. Polska zawarła umowy gospodarcze i handlowe pięcioletnie z ZSRR (26.I), Francją (19.III, o dostawach inwestycyjnych wzajemian za polski węgiel oraz układ o odszkodowaniach dla osób i instytucji objętych polską ustawą o nacjonalizacji podstawowych gałęzi gospodarki narodowej), z Bułgarią (30.V) oraz jednoroczne z Turcją (18.VII) i z Argentyną (8.XII).
- Plan gospodarczy za 1948 wykonano w 114%; produkcja przemysłu wzrosła w stosunku do 1947 o przeszło 30%.

1949

Styczeń

- 1 — Od 1.IX 1946 do 1.I 1949 ze składek społeczeństwa wpłynęło na Stołeczny Fundusz Odbudowy Stolicy ponad 4,4 mld zł.
- 10 — 11 — Na plenarnym posiedzeniu Sejmu premier Józef Cyrankiewicz wygłosił exposé o wynikach odbudowy gospodarczej kraju i zadaniach na 1949; w listopadzie 1948 produkcja przemysłowa przewyższyła o 50% stan z listopada 1937; zaorano ponad 6 mln ha odłogów, na ziemiach odzyskanych osiedliło się ponad 5 mln Polaków, zainwestowano 4,5 mld zł; w ciągu 1947—48 odbudowano i wybudowano 165 tys. izb mieszkalnych i odbudowano ok. 200 tys. zagród wiejskich.
- 21 — Sejm przyjął ustawę o scaleniu zarządu Ziemi Odzyskanych z ogólną administracją państwową, likwidacji Ministerstwa Ziemi Odzyskanych i przekazaniu jego kompetencji administracji ogólnej.
- 20 — 23 — W Szczecinie obradował krajowy Związek Literatów Polskich. Prezesem Związku wybrano Leona Kruczkowskiego.
- 25 — W wyniku narady w Moskwie (styczeń 1949) przedstawicieli państw: Bułgarii, Czechosłowacji, Polski, Rumunii, Węgier i ZSRR powołano Radę Wzajemnej Pomocy Gospodarczej.
- 26 — Podpisano polsko-rumuński układ o przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy.

Luty

- 3—6 — Rada Naczelna Stronnictwa Pracy zadeklarowała współpracę z całym obozem demokratycznym. Rada wybrała nowe władze: prezesem został Stanisław Brzeziński, sekretarzem generalnym Feliks Widy-Wirski.
- 10 — Sejm zatwierdził ustawę o zmianach organizacyjnych we władzach państwowych; na miejsce Centralnego Urzędu Planowania powołano Państwową Komisję Planowania Gospodarczego, zniesiono Ministerstwo Przemysłu i Handlu i powołano nowe ministerstwa: Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Rolnego i Spożywczego, Handlu Wewnętrzznego, Handlu Zagranicznego oraz Ministerstwo Budow-

nictwa (27.IV), a także Centralny Urząd Radiofonii (4.II) oraz Główny Komitet Kultury Fizycznej (30.XII). Ustalono podstawy Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów (KERM).

- Prezydent mianował Hilarego Minca wiceprezesem Rady Ministrów oraz przewodniczącym KERM i PKPG, Stefana Jędrychowskiego i Eugeniusza Szyra zastępcami przewodniczącego PKPG.
- 21 — Komitet Honorowy Roku Chopinowskiego zainaugurował obchody setnej rocznicy zgonu Fryderyka Chopina.

Marzec

- 14 — Ogłoszono oświadczenie rządu w sprawie stosunków między Państwem a Kościołem, potwierdzające swobodę Kościoła w sprawach wyznaniowych.
- 24 — Krajowa Naczelna Organizacja Wojskowa w Warszawie wybrała Polski Komitet Obróńców Pokoju.

Kwiecień

- 3—5 — W Warszawie obradował Krajowy Zjazd Związku Samopomocy Chłopskiej; prezesem został Stefan Ignar.
- 7 — Sejm przyjął ustawę skarbową z preliminarem budżetowym na 1949: po stronie dochodów 17,6 mld zł, po stronie rozchodów 18,4 mld zł.
- Sejm uchwalił ustawę o likwidacji analfabetyzmu.
- 20 — 21 — Plenarne posiedzenie KC PZPR omówiło zadania partii w walce o pokój, sytuację w partii po zjednoczeniu oraz zadania partii w dziedzinie rozwoju spółdzielczości produkcyjnej na wsi.
- 23 — W Poznaniu otwarto pierwsze po wojnie Targi Poznańskie.
- 27.IV—
- 2.VII — Obradowała wiosenna sesja Sejmu.

Maj

- 6 — W Sulejówku koło Warszawy zmarł prof. Stanisław Grabski, ekonomista i socjolog, b. zastępca przewodniczącego KRN.

Czerwiec

- 1—6 — W Warszawie II Kongres Związków Zawodowych podjął uchwały określające rolę związków zawodowych w systemie demokracji ludowej. Kongres przyjął nowy statut Związków Zawodowych. Przewodniczącym Centralnej Rady Związków Zawodowych wybrano Aleksandra Zawadzkiego.

Lipiec

- 15 — W Pradze podpisano polsko-czechosłowacką umowę o dzierżawie przez Czechosłowację terenów w porcie szczecińskim.
- 21 — Komitet Rady Ministrów do Spraw Kultury przyznał po raz pierwszy Państwowe Nagrody Naukowe.

Sierpień

- 20 — W Moskwie otwarto pierwszą polską wystawę przemysłu lekkiego oraz wystawę polskiego malarstwa i rzeźby.

Wrzesień

- 1—2 — W Warszawie odbył się wspólny zjazd Związku Bojowników z Faszyzmem i Najazdem Hitlerowskim o Wolność i Demokrację, Związku b. Więźniów Politycznych, Związku Dąbrowszczaków oraz Weteranów Walk Rewolucyjnych 1905, na którym nastąpiło połączenie wymienionych organizacji w jeden Związek Bojowników o Wolność i Demokrację. Przewodniczącym Rady Naczelnej ZboWiD wybrano premiera Józefa Cyrankiewicza.
- 18—15.X — W IV Międzynarodowym Konkursie im. Fryderyka Chopina w Warszawie wzięło udział 40 pianistów z 13 krajów. Dwie I nagrody otrzymały: B. Dawidowicz (ZSRR) i Halina Czerny-Stefańska (Polska), II nagrodę Barbara Hesse-Bukowska (Polska).
- 21 — Utworzono Polską Izbę Handlu Zagranicznego.
- 25 — Wspólne posiedzenie Rad Naczelnych SL i PSL przyjęło uchwałę o zjednoczeniu ruchu ludowego i o zwołaniu w listopadzie 1949 kongresu zjednoczeniowego.
- 30—2.X — Na posiedzeniu II Kongresu SD wybrano nowe władze. Prezesem został Wacław Barcikowski, sekretarzem generalnym Leon Chajna.

Październik

- 4 — Rząd Polski uznał Centralny Rząd Chińskiej Republiki Ludowej i postanowił nawiązać z nim stosunki dyplomatyczne. Równocześnie rząd polski zerwał stosunki z rządem czankaiszekowskim.
- 5 — Rząd polski wystosował noty do rządów USA, W. Brytanii i Francji protestujące przeciwko pogwałceniu uchwał poczdamskich przez utworzenie separatystycznego państwa zachodnio-niemieckiego.
- 14 — Premier rządu NRD O. Grotewohl stwierdził w deklaracji rządowej, że NRD uznaje granicę Polski na Odrze i Nysie Łużyckiej za ostateczną i niaruszalną.
- 18 — Rząd polski uznał rząd Niemieckiej Republiki Demokratycznej.
- 28.X—
- 19.IV.1950 — Obradowała jesienna sesja Sejmu.

Listopad

- 6 — Prezydent mianował Konstantego Rokossowskiego marszałkiem Polski oraz ministrem obrony narodowej, odwołując jednocześnie z tego stanowiska marszałka Michała Żymierskiego-Rolę.
- 11 — 13 — III Plenum KC PZPR dokonało analizy wykonania Planu Trzyletniego, podjęło nową uchwałę w sprawie prawicowo-nacjonalistycznego odchylenia w partii i w związku z tym usunęło z KC kilku członków, wśród nich: Mariana Spychalskiego, Ignacego Logę-Sowińskiego i Zenona Kliszke. (Uchwała została anulowana w 1956); do składu KC PZPR dookooptowano Konstantego Rokossowskiego.
- 16 — Trzyletni Plan Odbudowy Gospodarczej wykonano w ciągu 2 lat i 10 miesięcy. W dziedzinie przemysłu plan wykonano w 100,6%; produkcja przemysłowa wzrosła w porównaniu z 1946 o 226%, osiągając 174% produkcji przedwojennej; wartość produkcji przemysłu wyniosła 35,7 mld zł, według cen z 1937; wartość produkcji rolnej na 1 mieszkańca przekroczyła poziom przedwojenny o 12%.
- 27 — 29 — Kongres Jedności Ruchu Ludowego powołał do życia Zjednoczone Stronnictwo Ludowe, uchwalił deklarację ideowo-programową ZSL, oraz dokonał wyboru władz: prezesem Rady Naczelnej został Józef Niecko, prezesem NKW Władysław Kowalski.

- 30 — Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie specjalnych przywilejów dla górników w przemyśle węglowym, tzw. Karty Górnika.
- W 1949 Polska zawarła długoterminowe umowy handlowe: z Wielką Brytanią — pięcioletnią (14.I), z Indiami — roczną (24.IV), ze strefą radziecką Niemiec — dwuletnią (8.VI), z Egiptem — roczną (22.VII), ze Szwajcarią — pięcioletnią (26.VII) oraz roczną wszechstronną umowę o dostawach towarowych z ZSRR i Finlandią (29.VII).

1950

Styczeń

- 28 — W Warszawie odsłonięto odtworzony pomnik Adama Mickiewicza.

Luty

- 3 — Rząd polski uznał Wietnamską Republikę Demokratyczną i Republikę Stanów Zjednoczonych Indonezji oraz postanowił nawiązać z nimi stosunki dyplomatyczne.

Marzec

- 11 — Rząd polski wystosował notę do rządów USA i W. Brytanii, w której zaprotestował przeciwko utrudnianiu repatriacji Polaków z anglo-amerykańskich stref okupacyjnych Niemiec.
- 20 — Sejm przyjął ustawę konstytucyjną o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej i terenowych organów jednolitej władzy państwowej (ustanowienie rad narodowych) oraz ustawę o przejęciu przez państwo dóbr martwej ręki, o zabezpieczeniu proboszczom posiadanych gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego. Sejm zatwierdził dekret rządu o ochronie wolności sumienia i wyznania.
- 23 — Do Warszawy przywieziono z Berlina urnę z prochami Juliana Marchlewskiego.

Kwiecień

- 14 — Rząd polski nawiązał stosunki dyplomatyczne z Mongolską Republiką Ludową.
- Przedstawiciele rządu i episkopatu polskiego podpisali w Warszawie porozumienie regulujące stosunki między Państwem a Kościołem.
- 17 — Opublikowano Manifest Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju do narodu polskiego z wezwaniem do składania podpisów pod apelem sztokholmskim w obronie pokoju.
- 19 — Sejm zatwierdził ustawę skarbową z preliminarzem budżetowym na rok 1950 w wysokości 25,4 mld zł po stronie dochodów, po stronie rozchodów 25,4 mld zł.
- 21 — Ogłoszenie zatwierdzonego przez Sejm dekretu o budowie kombinatu metalurgicznego Nowa Huta pod Krakowem jako podstawowej inwestycji Planu Sześcioletniego; założenia przewidywały roczną produkcję ok. 1,5 mln t. stali; jednocześnie zaplanowano przy kombinacie budowę nowego miasta na ok. 100 tys. mieszkańców; budowa kombinatu oparta została o kredyty, dostawy inwestycyjne i pomoc techniczną z ZSRR (pierwszego spustu stali dokonano 23.X.1952).

26.IV—

21.VII — Obradowała wiosenna sesja Sejmu.

— Sejm przyjął ustawę o ustanowieniu dnia 1 maja świętem państwowym

Maj

1 — Ukazał się pierwszy numer dziennika „Sztandar Młodych” organu ZMP.

16 — Na prośbę NRD rząd polski w porozumieniu z rządem ZSRR wyraził zgodę na obniżenie do 50% sum wypłacanych przez NRD z tytułu reparacji oraz rozłożenie dostaw na 15 lat.

30 — W Warszawie zmarł publicysta i polityk Wincenty Rzymowski, jeden z założycieli i prezes honorowy SD, b. minister spraw zagranicznych.

Czerwiec

5—6 — W Warszawie przebywała z wizytą delegacja rządowa NRD z wicepremierem W. Ulbrichtem na czele, która przeprowadziła rozmowy z rządem polskim. Obie strony podpisały wspólną deklarację w sprawie wytyczenia ustalonej i istniejącej granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie Łużyckiej. Podpisano również umowę o wzajemnych obrotach towarowych i płatniczych na 1950, zawarto układ o współpracy technicznej i naukowo-technicznej, oraz protokół o współpracy kulturalnej.

17 — Ogłoszono, że w akcji zbierania podpisów pod apelem pokoju (Apel Sztokholmski) złożyło swe podpisy 18 mln Polaków.

24—27 — W Warszawie obradował V Zjazd Związku Literatów Polskich poświęcony problemom rozwoju literatury polskiej i stanowi badań literackich. Przewodniczącym Zarządu Głównego został Leon Kruczkowski.

28 — Sejm przyjął m. in. ustawy: o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli oraz o zmianach podziału administracyjnego państwa (utworzono 3 nowe województwa: koszalińskie, opolskie, zielonogórskie).

29 — W Moskwie podpisano polsko-radzieckie porozumienie o wzajemnych dostawach towarów w latach 1953—58, o dostawach kredytowych sprzętu przemysłowego dla Polski w latach 1951—58 oraz o udzieleniu przez ZSRR Polsce kredytu w wysokości 400 mln rb.

Lipiec

6 — W Zgorzelcu podpisano układ między Polską a NRD o wytyczeniu istniejącej polsko-niemieckiej granicy państwowej.

9 — Stronnictwo Pracy zostało rozwiązane przez jego władze; członkowie SP zgłosili swój akces do SD.

11—12 — Na Zjeździe w Warszawie utworzono Stowarzyszenie Polskich Aktorów Teatru i Filmu; przewodniczącym został Leon Schiller.

15—16 — V Plenum KC PZPR omówiło nowy, rozszerzony wariant sześcioletniego planu gospodarczego, zakładający znaczny wzrost inwestycji przemysłowych.

20 — Sejm przyjął ustawę o zniesieniu sankcji oraz ograniczeń w stosunku do osób, które w okresie okupacji hitlerowskiej zgłosiły swą przynależność do narodowości niemieckiej.

21 — Sejm przyjął ustawę o sześcioletnim planie rozwoju gospodarczego na lata 1950—55.

Wrzesień

26 i 10.X — W Warszawie odbyła się wspólna narada Biura Politycznego KC PZPR i Prezydium NKW ZSL poświęcona omówieniu form współdziałania PZPR i ZSL.

- 29 — Na plenarnym posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego ONZ Polska ponownie wybrana została do Rady Gospodarczo-Społecznej ONZ.
30 — Do kraju powrócił z Kanady fizyk prof. Leopold Infeld.

Październik

- 20 — 21 — W Pradze na konferencji ministrów spraw zagranicznych Albanii, Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Polski, Rumunii, Węgier i ZSRR omówiono sprawę remilitaryzacji Niemiec Zachodnich. Uczestnicy konferencji przyjęli deklarację protestującą przeciwko separatystycznym uchwałom nowojorskiej konferencji trzech mocarstw w sprawie Niemiec oraz przedstawili zasady pokojowego i demokratycznego rozwiązania kwestii niemieckiej.
28.X—
23.III.1950 — Obradowała jesienna sesja Sejmu.
28 — Sejm przyjął ustawę o reformie walutowej. Wartość nowego złotego ustalono na 0,222168 g. złota.

Listopad

- 6 — W Karolinie pod Warszawą utworzono Państwowy Zespół Pieśni i Tańca „Mazowsze” pod dyrekcją Tadeusza Sygietyńskiego.
10 — W Budapeszcie podpisano polsko-węgierską umowę handlową na lata 1951—54.
16 — 22 — W Warszawie obradował II Światowy Kongres Obrońców Pokoju z udziałem 1396 delegatów z 61 krajów.

Grudzień

- 3 — Według drugiego po wojnie powszechnego spisu ludności Polska liczyła 25 008 tys. mieszkańców; przyrost ludności między spisem 1946—50 wyniósł 1078 tys.; w 1950 — 47,1% osób utrzymywało się z rolnictwa.
18 — 20 — W Polsce przebywał z wizytą prezydent NRD W. Pieck.
30 — Uchwała o obniżeniu w dn. 1.I.1951 cen niektórych artykułów powszechnego użytku oraz artykułów zaopatrzeniowych i inwestycyjnych.
— W 1950 powołano nowe ministerstwa: Gospodarki Komunalnej, Szkół Wyższych i Nauki, Budownictwa Przemysłowego, Budownictwa Miast i Osiedli oraz Przemysłu Chemicznego; zniesiono Ministerstwo Administracji Publicznej; utworzono Urząd Drobnej Wytwórczości (7.III), Urząd do Spraw Wyznań (19.IV), Komitet Współpracy Kulturalnej z Zagranicą (18.VII), Urząd Generalnego Prokuratora (20.VII) oraz Komitet do Spraw Urbanistyki i Architektury (30.XII).
— W 1950 plan produkcji przemysłowej wykonano w 107,4%, produkcja przemysłowa wzrosła o 28% w porównaniu z 1949, rolna o 7,5% dochód narodowy wzrósł o 15%. Po raz pierwszy w kraju rozpoczęto produkcję rud miedzi, koncentratów miedzi, żelazo-niklu, kotłów stalowych. Przeciętne zatrudnienie w gospodarce uspołecznionej wzrosło o 12% i osiągnęło cyfrę 4,8 mln osób.

1951

Luty

- 13 — Uroczysta inauguracja ogólnopolskich obchodów 200 rocznicy urodzin Hugona Kołłątaja zapoczątkowała Rok Oświecenia w Polsce, na który zło-

żyły się m. in.: wystawa Oświecenia, sesje naukowe, liczne imprezy kulturalne.

- 15 — W Moskwie podpisano polsko-radziecką umowę o zamianie pogranicznych terytoriów o obszarze ok. 480 km² w rejonie drohobyckiego obwodu Ukrainiejskiej SRR i województwa lubelskiego.

Marzec

- 16 — Prezydent zwolnił Zygmunta Modzelewskiego ze stanowiska ministra spraw zagranicznych ze względu na zły stan zdrowia i powołał na to stanowisko Stanisława Skrzyszewskiego.
- 23 — Sejm zatwierdził ustawę skarbową z preliminarem budżetowym na rok 1951 zamykającym się po stronie dochodów sumą 56,0 mld zł, po stronie rozchodów 51,9 mld zł.

Kwiecień

- 2 — W Zakładach Starachowickich po raz pierwszy w Polsce rozpoczęto taśmową produkcję samochodów ciężarowych „Star-20”.
- 21—24 — W NRD przebywał z wizytą prezydent Bolesław Bierut.
- 27.IV—
- 26.V — Obradowała sesja Sejmu.

Maj

- 25 — Uchwała Biura Politycznego KC PZPR ostro potępiła metody nacisku stosowane przez gryficką (pow. Gryfice, woj. szczecińskie) organizację partyjną przy zakładaniu spółdzielni produkcyjnych na wsi.
- 26 — Sejm przyjął ustawę konstytucyjną o trybie przygotowania i uchwalania Konstytucji Polski Ludowej oraz powołał 103-osobową Komisję Konstytucyjną pod przewodnictwem prezydenta Bolesława Bieruta.

Czerwiec

- 11 — Rada Ministrów przyjęła uchwałę o ustanowieniu corocznych „Państwowych nagród za osiągnięcia w dziedzinie nauki, postępu technicznego i sztuki”.
- 12 — W Hucie „Częstochowa” uruchomiono największą i najnowocześniejszą w Polsce stalownię.
- 16 — W Wizowie uruchomiono wielką fabrykę kwasu siarkowego.
- 18 — Rząd podjął uchwałę o rozpisaniu Narodowej Pożyczki Rozwoju Sił Polski na sumę 1,2 mld zł.
- 29.VI—
- 2.VII — W Warszawie obradował Kongres Nauki Polskiej.

Lipiec

- 7 — W Gorzowie uruchomiono wielkie Zakłady Włókien Sztucznych.
- 18—23 — W Warszawie odbył się proces zbrodniarzy hitlerowskich, gen. J. Stroopa i Hauptsturmführera SS F. Konrada, oskarżonych o kierowanie akcją likwidacji getta w Warszawie i stłumienie w nim powstania w 1943; obaj oskarżeni skazani zostali na karę śmierci.
- 23 — W Krakowie zmarł kardynał Adam Stefan Sapieha, metropolita krakowski.

Wrzesień

- 3 — Główna Komisja Społeczna do walki z analfabetyzmem podała, że od 7.IV 1949 do 22.VII 1951 zorganizowano ponad 58 400 zespołów i kursów dla analfabetów, które łącznie z indywidualnym nauczaniem objęło przeszło 1 mln osób.
- 6 — Wydano dekret o ochronie i uregulowaniu własności osadniczych gospodarstw chłopskich na ziemiach odzyskanych.

Październik

30.X—

28.III 1952 — Obradowała jesienna sesja Sejmu.

- Sejm przyjął ustawę o powołaniu Polskiej Akademii Nauk (PAN).

Listopad

- 6 — W Warszawie rozpoczęła produkcję Fabryka Samochodów Osobowych na Żeraniu (FSO).
- W Piotrkowie Trybunalskim uruchomiono nowy kombinat włókienniczy.
- 7 — W Warszawie otwarto nowoczesny Instytut Hematologii.

Grudzień

- 20 — Prezydent odwołał Stefana Jędrzychowskiego ze stanowiska zastępcy przewodniczącego PKPG i mianował go wiceprezesem Rady Ministrów.
- 21 — Zniesiono Ministerstwo Komunikacji.
W ciągu tego roku powołano nowe Ministerstwa: Kolei, Transportu Drogowego i Lotniczego, Przemysłu Drobnoego i Rzemiosła, Państwowych Gospodarstw Rolnych (26.V); Ministerstwo Szkół Wyższych i Nauki przekształcono w Ministerstwo Szkół Wyższych (15.XII); powołano Centralny Urząd Skupu i Kontrakcji (25.V), Centralny Urząd Wydawnictw, Przemysłu Graficznego i Księgarstwa, Centralny Urząd Kinematografii (15.XII); rozwiązano Państwowy Urząd Repatriacyjny (22.III).
- W 1951 Polska zawarła długoterminowe umowy handlowe i gospodarcze z Albanią — pięcioletnią (25.I), z Chińską Republiką Ludową — roczną (29.I), z Czechosłowacją — czteroletnią (26.IV), z Bułgarią — dwuletnią (11.VII), z NRD — czteroletnią (10.XI).
- Plan produkcji przemysłu wykonano w 100,8%, wartość produkcji przemysłowej wzrosła o 22% w porównaniu z 1950, rolnej — o 7%; dochód narodowy wzrósł o 8%.

1952

Styczeń

- 5 — Komisja Ekonomiczna Zgromadzenia Ogólnego ONZ przyjęła jednogłośnie projekt rezolucji polskiej w sprawie rozwoju krajów gospodarczo-zacofanych.
- 27 — Projekt konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej poddany został pod ogólnonarodową dyskusję.

Luty

- 28 — Rząd podjął uchwałę w sprawie akcji osiedleńczej, przewidującą poważne ulgi i pomoc dla osób osiedlających się na terenie ziem odzyskanych.

Marzec

- 28 — Sejm przyjął ustawę budżetową na rok 1952 przewidującą po stronie dochodów sumę 63,8 mld zł, po stronie rozchodów — 62,9 mld zł.

Kwiecień

- 9 — Prezydent powołał Prezydium Polskiej Akademii Nauk oraz jej członków. Prezesem PAN został prof. Jan Dembowski, wiceprezesami — prof. Kazimierz Nitsch, prof. Waclaw Sierpiński, prof. Witold Wierzbicki, sekretarzem naukowym został prof. Stanisław Mazur.
- 10 — Władze radzieckie przekazały Polsce archiwum kapituły warmińskiej z Fromborka.
- 28—1.VIII — Obradowała wiosenna sesja Sejmu.

Czerwiec

- 14 — 15 — VII Plenum KC PZPR poświęcone było zagadnieniom umocnienia więzi gospodarczej między miastem a wsią.

Lipiec

- 5 — I sesja Zgromadzenia Ogólnego uchwaliła m. in. wytyczne planu badań naukowych w dziedzinach szczególnie ważnych dla rozwoju gospodarki i kultury narodowej.
- 22 — Sejm uchwalił konstytucję Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Sierpień

- 5 — Rada Państwa podjęła uchwałę o zarządzeniu wyborów do Sejmu.

Wrzesień

- 4 — W Dychowie (woj. zielonogórskie) uruchomiono największą w Polsce elektrownię wodną.
- W Warszawie zmarł artysta dramatyczny Józef Węgrzyn.
- 22 — Uruchomiono cementownię w Wierzbicy.

Październik

- 22 — W Warszawie nastąpiła wymiana dokumentów dotyczących wytyczenia polsko-niemieckiej granicy państwowej.
- 26 — Odbyły się wybory do Sejmu: w wyborach wzięło udział ok. 15,5 mln obywateli, tj. ponad 95% uprawnionych do głosowania, z czego przeszło 99% oddało głosy na listę Frontu Narodowego.

Listopad

- 20 — 22 — Obradowała I sesja Sejmu I kadencji.
- 21 — Sejm wybrał nowe władze: marszałkiem Sejmu został prof. Jan Dembowski (bezpartyjny); Sejm dokonał wyboru Rady Państwa — przewodniczącym został Aleksander Zawadzki (PZPR), wiceprzewodniczącymi: Jan Dembowski, Franciszek Mazur (PZPR), Stefan Ignar (ZSL), Waclaw Barcikowski (SD), sekretarzem Marian Rybicki (PZPR). Sejm powołał nowy rząd; na prezesa Rady Ministrów powołano Bolesława Bieruta a na wiceprezesów — Józefa Cyrankiewicza, Władysława Dworakowskiego, Tadeusza Gede, Piotra Jaroszewicza, Stefana Jędrzychowskiego, Hilarego Minca, Zenona Nowaka, Konstantego Rokossowskiego.

- Sejm zatwierdził dekrety o ustanowieniu Ministerstwa Materiałów Budowlanych, Ministerstwa Przemysłu Drzewnego i Papierniczego oraz Ministerstwa Przemysłu Mięsnego i Mleczarskiego.
- 30 — Obradował II Ogólnopolski Kongres Obrońców Pokoju.

Grudzień

- 4 — 16 — W Poznaniu odbył się II Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego. I nagrodę otrzymał I. Ojstrach (ZSRR), dwie II nagrody Wanda Wiłkomirska (Polska) i J. Sitkowiecki (ZSRR).
- W 1952 zawarto umowy handlowe i gospodarcze: z NRD — czteroletnią (18.I), z Argentyną — trzyletnią (7.XI).
- W 1952 plan produkcji przemysłowej wykonano w 98%, globalna produkcja przemysłowa wzrosła w porównaniu z 1951 o 19%, obszar zasiewów wzrósł o ok. 142 tys. ha, produkcja globalna rolnictwa wzrosła o ok. 2%, dochód narodowy wzrósł o ok. 10%.
- Uruchomiono ok. 450 wielkich i średnich zakładów przemysłowych.

1953

Styczeń

- 3 — Rada Ministrów podjęła uchwały: o zlikwidowaniu zaopatrzenia bonowego na niektóre artykuły, o zniesieniu systemu dwóch cen — reglamentowanych i wolnorynkowych i o podwyżce płac (od 12 do 40%) oraz uchwałę o zasiłkach rodzinnych. Równocześnie zniesiono ograniczenia w handlu produktami rolnymi pozostającymi po wykonaniu zobowiązań.

Luty

- 9 — Rada Państwa wydała dekret ustalający m. in., że stanowiska duchowne w Polsce obsadzane mogą być jedynie przez obywateli polskich za uprzednią zgodą władz państwowych.
- 21 — 22 — Obradujący w Warszawie I Krajowy Zjazd Spółdzielczości Produkcyjnej omówił problemy rozwoju spółdzielczości na wsi, powołał Radę Spółdzielczości Produkcyjnej oraz zwrócił uwagę na rozwój pracy kulturalno-oświatowej w spółdzielniach. Pod koniec 1953 istniało w Polsce 6228 spółdzielni produkcyjnych obejmujących obszar 1207,3 tys. ha i zrzeszających 146,5 tys. rodzin.
- W Katowicach utworzono Państwowy Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” pod dyrekcją Stanisława Hadyńy.

Kwiecień

- 25 — 27 — Odbywała się II sesja Sejmu I kadencji.
- Sejm przyjął ustawę budżetową na rok 1953 przewidującą po stronie dochodów sumę 101,1 mld zł, po stronie rozchodów 97,0 mld zł.

Czerwiec

- 5 — W Warszawie otwarto pierwszą ogólnopolską wystawę plakatu.
- 10 — W Katowicach zmarł dyrygent i kompozytor Grzegorz Fitelberg.
- 11 — Rząd polski wyraził zgodę na wydelegowanie swego przedstawiciela do organu przewidzianego w projekcie umowy dotyczącej rozejmu w Korei.
- 27 — 28 — W Warszawie obradował I Krajowy Zjazd Towarzystwa Wiedzy Powszechnej.

Lipiec

22 — Zakończono odbudowę rynku Starego Miasta w Warszawie.

Sierpień

24 — Rząd polski zrzekł się (z dn. 1.I.1954) reszty reparacji wojennych dokonywanych przez NRD na podstawie uchwał poczdamskich.

Październik

25 — 26 — W Warszawie odbyła się uroczysta sesja PAN poświęcona dziejom Odrodzenia w Polsce. Sesja zamknęła obchody Roku Odrodzenia (1953), na które złożyły się m. in. wiele imprez kulturalnych, wystaw, wydawnictw naukowych, popularnych i literackich oraz obchody kopernikowskie.

Listopad

- 11 — W Warszawie podpisano umowę o udzieleniu przez Polskę pomocy gospodarczej i technicznej Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej.
- 20 — W Warszawie zmarł Stefan Pieńkowski, fizyk, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, organizator Instytutu Fizyki tej uczelni, członek PAN.
- W Warszawie zmarł Józef Niecko, działacz ruchu ludowego, prezes Rady Naczelnej ZSL.
- 29 — 30 — IX Plenum KC PZPR omówiło bieżące zadania gospodarcze partii a szczególnie sprawę podniesienia produkcji rolnej; Plenum podjęło decyzję o zwołaniu II Zjazdu Partii.

Grudzień

- 6 — W Warszawie zmarł poeta Konstanty Ildefons Gałczyński.
- 18 — 19 — Obradowała III sesja Sejmu I kadencji.
- 27 — W Zakopanem zmarł poeta Julian Tuwim.
- W 1953 plan produkcji przemysłowej wykonano w 103,9%, globalna produkcja przemysłowa wzrosła o 17% w porównaniu z 1952; plan produkcji rolnej nie został wykonany, dochód narodowy wzrósł o ok. 10%.
- W 1953 oddano do użytku m. in. zakłady przędzalnicze w Bielawie, elektrownie „Jaworzno II” i „Miechowice”, 2 wielkie piece w Hucie im. Bolesława Bieruta w Częstochowie, kopalnię węgla „Kościuszko-Nowa”, „Rokitnica II”, „Nowy Wirek” i kopalnię upadową „Mortimer III” oraz kopalnię miedzi w rejonie Bolesławca; oddano do użytku ok. 135 tys. izb mieszkalnych.